

ULUSLARARASI SOSYAL ARAŞTIRMALAR DERGİSİ THE JOURNAL OF INTERNATIONAL SOCIAL RESEARCH

Cilt: 12 Sayı: 68 Yıl: 2019
www.sosyalarastirmalar.com
Issn: 1307-9581

Volume: 12 Issue: 68 Year: 2019
www.sosyalarastirmalar.com
Issn: 1307-9581

Doi Number:
<http://dx.doi.org/10.17719/jisr.2019.3895>

YENİ KOMÜN YÖNETİMİ ANLAYIŞI: SEVİLLA-MARİNALEDA VE TUNCELİ (DERSİM) OVACIK ÖNETİMİNİN KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ*

NEW COMMUN MANAGEMENT INTERPRETATION: COMPARATIVE ANALYSIS OF SEVILLA- MARINALEDA AND TUNCELI (DERSIM) OVACIK MANAGEMENT

Adem ÇAYLAK**
Mahmut ŞAYLIKAY***

Öz

Latince “paylaşmak” ve “ortaklaşıcılık” anlamlarına gelen “communis” kökünden türeyen komün kavramı, küçük toplulukların ortak ihtiyaçlarının giderilmesi ve yönetilmesinde başvurulan bir tür beledi kamu yönetimi anlayışıdır. Tarihte ve günümüzde örneklikleri görülen komün yönetimi anlayış ve uygulamasında komün, belirli bir topluluğun ortaklaşma ve paylaşma çerçevesinde oluşturdukları belirli değerler doğrultusunda yaşamayı tercih eden ve belirli sayıda üyesi bulunan topluluktur. Topluluğun hayat görüşüne göre bu değerler, topluluk ya da grubun tümünü ilgilendiren kararların ortaklaşa alınmasından üretimin örgütlenmesine, üretilenlerin paylaşılmasından ibadet etmeye kadar çok farklı şekillerde ortaya çıkan komün yönetimi anlayışında mülkiyetin paylaşılmasının yanında, hiyerarşi karşıtlığı, topluluğu ilgilendiren kararların konsensus ile alınması, sürdürülebilir ekolojik yaşam gibi prensipler, günümüz komünlerinde en çok ortaklaşan değerler olarak ön plana çıkmıştır. Başka bir deyişle komün yönetimi, belirli dar ve küçük topluluk ya da grubun, kendi arasında, ortaklaşa üretmesine ve tüketmesine dayanan ortaklaşa bir yönetim biçimidir.

Komün yönetimine ilişkin teorik perspektif, tarihte ve günümüzde görülen farklı komün yönetimi uygulamalarından yola çıkarak çalışmada, İspanya ve Türkiye’de “beledi yönetim” yöntem ve uygulamasına örneklik teşkil edebileceği düşünülen ve kimi uygulamaları ile yeni komün yönetimi anlayış ve uygulamasını çağrıştıran ve bu anlamda İspanya’da Marinaleda ve Türkiye’de ilk ve tek örnek olduğu düşünülen Tunceli’nin (Dersim) Ovacık Belediyesi’nin kimi uygulamalarından yola çıkarak, özellikle küçük ve orta ölçekli mahalli belediyelerde yeni komün yönetimi anlayışının uygulanabilirlik ve sürdürülebilirlik imkânları araştırılacaktır. Bu çerçevede, Marinaleda ve Ovacık halkının farklı kesimleri ile yarı yapılandırılmış derinlemesine mülakatlar gerçekleştirilecek ve sahada yerinde katılımlı gözlemlerde bulunulacaktır. Yapılan çalışmalardan elde edilecek sonuçlar, içerik analizine tabi tutularak, komün yönetiminin bu iki örnek temelinde karşılaştırmalı analizi yapılarak Türkiye’nin küçük ve orta ölçekli beldelelerinde uygulanabilirlik potansiyeli açığa çıkarılmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Komün, Yeni Komün Yönetimi, Belediyecilik, Ovacık Belediyesi.

Abstract

The notion of commune that derives from the roots of "communis", which means "sharing" and "communalism" in Latin, is a kind of municipal public administration approach that is applied in the elimination and management of common needs of small communities. In communist management understanding and practice, exemplified in the past and present, the commune is a community with a certain number of members who prefer to live in the direction of certain values they have established in the context of the sharing and sharing of a certain community. According to the view of the society, these values are not only shared in the concept of communal management, but also of hierarchical opposition, consensus taking decisions concerning the collective, sustainable ecological life as well as sharing of ownership in the concept of communal management which takes place in various forms ranging from the collective decisions of the community or group to the production, The principles have come to the forefront as the most

* Bu Çalışma, 2017 yılında Dicle Üniversitesi tarafından düzenlenen “Uluslararası Ekonomi, Siyaset ve Yönetim Sempozyumu”nda bir kısmı sözlü bildiri olarak sunulmuş fakat tam metin olarak yayınlanmamıştır.

** Prof. Dr., Kocaeli Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü.

*** Öğr. Gör., Kırıkkale Üniversitesi, Fatma Şenses SBMYO, Yönetim ve Organizasyon Bölümü.

common values in contemporary communes. In other words, communist management is a form of government that is based on the joint production and consumption of certain narrow and small groups or groups.

The theoretical perspective of the commune administration is based on the fact that it is thought to be an example to the method and practice of "municipal administration" in Spain and Turkey by working from the different communal administration practices seen in history and today, and it is evident that some practices and the new communist management approach and practice, The application and sustainability of the new concept of communal management will be explored, especially in the small and medium sized municipalities, starting from some applications of Tunceli (Dersim) Ovacık Municipality, which is considered as the first and only example in Marinaleda and Turkey. In this frame, semi-structured in-depth interviews with different segments of Marinaleda and Ovacık people will be held and participatory observations will be held at the scene. The results obtained from these studies will be subjected to a content analysis and a comparative analysis will be made on the basis of these two examples of the community management to try to be put into practice potential potential in small and medium scale regions of Turkey.

Keywords: Commune, New Commune Management, Municipality, Ovacık Municipality.

1.GİRİŞ

Yaşanılan ortak hayat ya da başka bir ifadeyle toplumsal evrimin başlangıcı olarak nitelendirilen komün, ilkel toplumlarda yerleşik hayata geçildikten sonra insanların gruplar, topluluklar halinde her şeyi ortak ifa etmesi olarak tanımlanabilir. Komünler konusunda araştırmalar yapan, kendisi de bir komünde yaşayan Prof. Yaacov Oved (Oved, 2013, 15-23) komünü; "Üyelerinin, hür iradeleriyle, "herkesten yeteneğine, herkese ihtiyacı kadar" ilkesiyle paylaşılan bir hayatı yaşamayı seçtiği otonom bir topluluk." olarak açıklamıştır. Topluluğun hayata bakış açısına göre bu değerler, iktisadi paylaşımından tutun, beraber ibadet etmeye kadar çok çeşitlilik gösterebilir. Ortak mülkiyet paylaşımı yanında, hiyerarşi karşıtlığı, topluluğu ilgilendiren kararların ortak bir konsensüs ile alınması, sürdürülebilir ekolojik yaşam gibi prensipler, günümüz komünlerinde en çok ortaklaşılan değerler olarak ön plana çıkmıştır.

Avusturyalı bilim insanı Bill Metcalf (Metcalf, 1995, 42-44) komünü şöyle açıklar: "Komünel yaşam, ya bir komünde ya da kasıtlı toplumda gerçekleşir, aradaki farkı ise samimi paylaşımın seviyesi belirler. Komün üyeleri, grubu, çekirdek aile biriminin yerine geçirir, genelde bir 'ortak amaç' ve kolektif bir ev yaşamı sürdürür ve genel kararları grup olarak alacak kadar samimiyet yaratılır. Bence 'komün' kelimesi, komünel yaşamın daha uç, topluluğa karşı yüksek miktarda sorumluluk duyulan çarpıcı biçimleri için kullanılmalı. Bu, (sorumluluk) iki yoldan birinde, ideal haliyle ise iki yolda da gösterilir. Bu yollar ekonomik ve sosyaldır. Tabi ki neredeyse hiçbir grup, bu alanların ikisinde de derecelendirmelerinin sonuna kadar bütün yolu gitmiş değil... Kasıtlı toplumların birinci uçta durduğu, komünden komşuluğa uzanan bir derecelendirme var."

Komünü, yaşamı ve yapılan işi paylaşan bir grup insanı, tek tek üyelerin ideal bir toplum görüşünden yola çıkarak yeni bir toplumsal düzen kurmaya çalıştıkları "ütopyacı" bir topluluğu; ya da ilkin Fransız Devrimi sırasında, 1792'de bir kantonun bir alt birimini göstermek üzere kullanılan idari bir bölgeyi anlattığını ifade eder. 1793-1794 Jakoben rejiminin benimsediği sonraki kullanım ise, 1871 Paris Komünü gibi başka isyancı organları ve İtalya dâhil olmak üzere başka ülkeleri kapsayacak şekilde genişletilmiştir. Komün terimi, savaştan sonraki dönemde Çin'deki toprağa bağlı idari birimler ve İsrail'deki "Kibutzizm" içinde kullanılmıştır. Fakat sosyolojinin komünlere duyduğu ilgi, asıl olarak ilk anlamdaki komünde; yeni, ortaklaşa paylaşılan eşitlikçi yaşam ve çalışma ilişkileri yaratma çabası anlamında yoğunlaşmıştır. Bu deneylerin gündeme getirdiği sorunlardan birisi, davranış kalıpları ile güç ilişkilerinin (cinsiyete dayalı olanlar gibi) toplumsal bakımdan daha eşitlikçi bir ortamda ciddi derecede dönüşüp dönüşmediğidir. Andrew Rigby (Alternative Realities, 1973), komünlerle ilgili altı maddeli, yararlı bir tipoloji kullanmıştır: Kendini gerçekleştiren komünler, komünal grup bağlamı içinde bireyler olarak potansiyellerini eksiksiz biçimde gerçekleştirerek, üyelerine yeni bir toplumsal düzen yaratma fırsatı sunarlar; birbirlerini destekleyen komünler, üyelerinin genel olarak dünyada yaşayamadıkları dayanışma duygusunu canlandırmaya çalışırlar; aktivist komünler, üyelerine dış dünyadaki toplumsal ve siyasal faaliyetlere katılmalarını sağlayacak bir kentsel zemin sunarlar; pratik komünler, amaçlarını en azından kısmen, üyelerine sağladıkları ekonomik ve diğer maddi amaçlarla tanımlarlar; terapötik komünler, isminin de akla getirdiği gibi, özel ihtiyacı olduğu düşünülen üyelerinin bakılmasını ve onlarla ilgilenilmesini sağlarlar; dinsel komünler, üyeleri tarafından esas olarak dinsel çerçevede tanımlanırlar. Bu kategoriler elbette birbirlerini dışlayıcı özellikte değildir (Marshall, 1999).

Cantzen'e göre (2015,40), Proudhon sözleşme yaklaşımı, merkezîyetçiliğe ve devletin vatandaşların hayat alanlarına yaptığı müdahalelere yoğunlaşmıştır. Proudhon'un tasarladığı yönetsel anlayışta anarşi

devletsizliği ifade etmemektedir. Merkezîyetçi bir anlayış yerine âdem-i merkezîyetçi ve komünal bir federalist yapıyı savunmaktadır.

Şakacı'nın Paris komününü incelediği çalışmada (Şakacı, 2009, 245-250), merkez yönetimin seçimleri yaptıktan sonra yönetimini Komün Meclisine devrettiğinden bahsetmektedir. Paris komününün herhangi bir sınıfı kutsamadığı gibi çeşitli ülküler de yaratmadığından ve komün yönetimin özel mülkiyetin kaldırılmasına yönelik herhangi bir faaliyeti olmamasına vurgu yapmaktadır. Kısaca Paris Komününün toplumsal varoluşu tehdit edici tekelleşmeler olduğu durumlarda, var olan hakkın yok saymaktan başka bir misyonu bulunmamaktadır.

70'li yılların başında Fransa başta olmak üzere, İspanya'da Marinaleda ve Avrupa'nın birçok yerinde komün hayatı yaşayan ya da yaşama isteğinde olan topluluklar varlık göstermişlerdir. Günümüzde sayıları çok az olsa da bu tip topluluklar vardır.

2.ARAŞTIRMA METODOLOJİSİ

2.1. Amaç

Bu çalışmanın amacı, temelinde komünü ve komün yaşamı temel alan iki farklı kıtada bulunan ve farklı devlet yönetimleri altında faaliyetlerini sürdüren iki beledi yönetimin özellikleri, izlenen yöntem ve yaşam koşulları ortaya konularak yapılan mülakatlarla, derinlemesine analiz yöntemiyle karşılaştırma yapılmıştır.

2.2.Yöntem

Bu çalışma kapsamında, literatür taramasında belirlenen iki örnek beledi yönetimin özellikleri ve tarihsel süreçleri ortaya konularak yaşadıkları değişim ve dönüşüm durumları ve gerek yerel gerekse genel manada uyguladıkları yöntemle ilişkin bilgilere yer verilmiştir. Günümüz koşullarındaki durumlarına yönelik bilgilere ise 19-22 Mayıs 2016 Tarihlerinde İspanya'nın Sevilla şehrine bağlı Marinaleda da yapılan izlenim ve mülakatlar ve yine 22 Eylül 2017 Tarihinde Tunceli iline bağlı Ovacık beldesinde sayın belediye başkanı Fatih Mehmet Maçoğlu ile yapılan mülakat ve belde izlenimleri ile iki örneklem arasındaki özellik ve karşılaştırmalara yer verilmiştir.

3.MARİNALEDA ÖRNEĞİ

İspanya'nın güneybatı köşesinde bulunan ve özerk bir bölge olan Marinaleda Endülüs'ün, Sevilla iline bağlı ve kendini sosyal demokrat kooperatif temelli bir belediye olarak tanımlamaktadır. Akdeniz kıyısındaki bu Endülüs köyünde komünün kurulması 1980'e kadar uzanıyor. Ancak kasaba içerisindeki hayat birçokları tarafından kolektivist ekonomisi dolayısıyla komünist olarak tanımlanmaktadır. 25 km²'lik bir alanı kaplayan belediyenin 2018 yılındaki nüfusu, 2,626'dır.

Franco rejiminin yıkılmasından sonra yapılan ilk serbest seçimleri köyde Kolektif İşçiler Birliği-Endülüs Sol Cephesi (CUT-BAI) kazanıyor. Madrid'de yaşayan bir aristokrata ait topraklarda gündelikçi olarak çalışan Marinaledalı köylüler, "Tarlalarda kim çalışıyorsa, tarlalar onundur" diyerek, kamulaştırılması için eylemler yapmaya başlamışlar. Başlarında ise öğretmenlikten gelen ve halen köyün belediye başkanı olan Juan Manuel Sánchez Gordillo vardır. 1250 hektarlık tarlaların kamulaştırılmasını talep eden köylülerin vermiş olduğu bu mücadele sonucunda Endülüs Bölge hükümeti 1991 yılında toprakları aristokrattan alarak kamulaştırır ve Marinaleda köylülerin kurduğu kooperatife devreder. O günden bugüne köyde her şey bu kooperatif üzerinden yürütülüyor. Bugün 2748 nüfuslu Marinaleda'daki evlerin duvarlarında çok sayıda slogan yer alıyor. En çok da "Ütopya yolculuk" yazılmış. Bir duvarda ise "Sermayeye karşı sosyal savaş" yer alıyor. Belediyenin ambleminde ise "Barışa giden bir ütopya" yazıyor. Sánchez Gordillo, 21 Nisan 2012'de Junge Welt gazetesinde yer alan bir yazıda politik çizgisini "liberal komünist" diye tanımlıyor ve şöyle devam ediyor: "Bugün geçmişten daha fazla ütopyik görüşlere sahibim. Çünkü biz burada halk için mümkün olan her şeyi başardık". Zira daha önce kaysı, fasulye, biber, zeytin gibi pek çok sebzenin yetiştirildiği tarlalarda elde ettikleri zenginliklere el konulduğu için açlık ve yoksulluk içinde yaşamlarını sürdürmek zorunda kalıyorlardı. Marinaleda'da toplantılar için kullanılan binaya "Halkın Evi" adı verilmiş ve girişinde "Başka bir dünya mümkün" yazıyor. Emekliler, kadınlar boş zamanlarını bu binada yapılan kültürel ve sosyal etkinliklerde geçiriyorlar. Özel mülkiyetin olmadığı, tarlaların kamu malı olduğu Marinaleda'da bütün kararlar halkın katıldığı toplantılarda alınıyor. Yani yüzde 100 taban demokrasisi işliyor. Ne kadar vergi verileceğine, elde edilen fazla gelirin nasıl harcanacağına da bu toplantılarda karar veriliyor. (www.birgun.net)

Marinaleda modelinin dayandığı ana esaslar şöyle sıralanabilir:

- Sürekli mücadele halinde olarak elde edilmek istenen hakları elde edilebilmesi.
- Marinaleda'da yaşayan insanların tümünün en geniş aktif katılımını sağlamak.
- İş ve ev sahibi olmayı temel bir hak olarak kabul etmek.

- Liderler, yöneticiler ve onların temsil ettiği insanlar arasında eşitliği sağlamak.
- Tüm çalışmaların hayalleri gerçekleştirmeye yönelik olması. (www.birgun.net)

Köydeki tarlalarda çalışan herkese günde 6 saat çalışma karşılığında 47 Euro ödeniyor. Elde edilen gelirlerin fazlasıyla köye spor tesisleri, büyük bir park ve çok sayıda bakımlı yeşil alan yapılmış. Belediye Başkanı Sánchez Gordillo, "Burada yaşayan insanların fazla paraya ihtiyacı yok" diyor. Birçok yerde konut kredileri ve yüksek kiralara söz konusu iken Marinaleda'da konut sorunu da çoktan çözülmüş. 70 yıllığına kiralanmış evler için aylık 15 Euro kira ödüyorlar. Komşu köylerde ise kiralara ortalama 500 Euro. Evin yapımı için gerekli malzemeler ve araç gereçler ve işçilik köy kooperatifinin kasasından karşılanıyor. Bir tek evi yapan kişiye inşaatta çalışması şartı var. Köydeki 350 ev bu şekilde yapılmış. 90 metre karelik iki katlı evlerin 100 metrekare bahçesi bir de araba garajı var. Keza benzer bir durum kreş için de geçerli. İsteyen aile ayda 12 Euro karşılığında çocuğunu kreşe gönderebiliyor. Bölgenin başkenti Sevilla'da kreş parası 200 Euro. İlkokul, ortaokul ve lisede ise öğrenciler yemeklerini ücretsiz olarak köyün gıdalarını veren kantinde yiyorlar. Ocak 2012'de bölge hükümetinin okul kantinlerini özel bir firmaya vermesi üzerine Marinaledalılar eylemler yaparak kantinin işletmesinin özelleştirilmesine karşı çıkmışlar. Sonunda bölge hükümeti geri adım atmak zorunda kalmış. 2008'de aynı zamanda Birleşik Sol (IU) listesinden Endülüs Bölge Parlamentosu'na da seçilen Belediye Başkanı Sánchez Gordillo, milletvekilliği aylığını da kooperatifin kasasına aktarıyor. Sosyal demokratlarla (PSOE) ile muhafazakâr Halk Partisi'nin temsil edildiği bölge parlamentosunda Marinaleda'nın tek oyu altın değerinde. Zira Gordillo her iki partiyle de ortaklık yapmaya karşı. Ancak ülke genelinde sosyalistler ve komünistlerle birlikte çalışmadan yana. Gece gündüz yollarda olan belediye başkanının makam arabası yok. Arabası da yok. Bir yere gittiğinde köylülerden birisine kendisini tren istasyonuna bırakmasını rica ediyor.

Marinaleda Belediye Meclisi'nin 11 üyesi var. 9'u belediye başkanının kurduğu UI'den, ikisi de sosyal demokrat partiden. Meclise seçilenlere maaş verilmiyor. Hepsisi de tarlalarda çalışıyor, meclis üyeliğini fahri olarak sürdürüyorlar. Üyeler genellikle 25-35 yaşları arasında. Sosyal demokrat parti üyesi muhalifler de Sánchez Gordillo'nun inançlarına göre yaşayan bir devrimci olduğunu kabul ediyor. Ancak koltuğuna yapışıp kaldığı, AB'den alması gereken sübvansiyonları almadığı, işsizlik konusunda doğru söylemediği şeklinde eleştirilerde bulunuyorlar. Köyde muhafazakâr ve sağcı partilere oy çıkmıyor. Sánchez Gordillo henüz 25 yaşındayken belediye başkanlığına seçilmiş. Zengin ve geniş arazilerin bulunduğu Endülüs'te, Marinaleda'nın elde ettiği ekonomik ve sosyal başarı doğal olarak bölgede tarlalarda gündelikçi olarak çalışan diğer köylüleri de hareketlendirmiştir.

Endülüs'te toprakların yüzde 50'si bölgede yaşayanların sadece yüzde 2'sine ait. Bu nedenle toprak reformu bölge için büyük bir önem taşıyor. İspanya'daki krizin teğet geçtiği Marinaleda'nın belediye başkanı izlenen politikalarla krizin üstesinden gelmenin mümkün olmadığını söylüyor ve devam ediyor: "Kapitalizm koşullarında krizden çıkış mümkün değildir. Bütün reformist çözümler iflas etti. Piyasanın her şeyi düzenleyeceği mitosunu da sosyal demokrasi gibi her şeyi mahvediyor." Marinaleda, hem İspanya içinde hem de dışında sosyal hareketler ve muhalif güçlerle ilişkilerini geliştiriyor. Brezilya'daki topraksız köylülerle iyi ilişkileri var. Son yıllarda köyde üretilen zeytin ve diğer gıda maddelerinin Venezüella'ya ihraç edilmesi için girişimlerde bulunulmuştur.

4. TUNCELİ (DERSİM) OVACIK ÖRNEĞİ

Tunceli ilinin kuzeybatısında yer alan Munzur dağlarının güney eteklerinde, yaklaşık 74 km² ova ile 1.538 km² alan üzerine kurulmuş ve adını bu ova almıştır. Bölgede ilk insan yerleşiminin ne zaman başladığına dair kesin bilgi ve bulgular henüz tespit edilememiştir. Arap İslam kavimlerinin 639 yılında Hozat ilçesini merkez alarak bu bölgede hâkimiyet sürdürdükleri sanılmaktadır. Aynı zamanda Ovacık bir dönem Pakradunilerin batı sınırı olmuştur. 1230'lu yıllarda, Anadolu Selçuklu Devleti'nin egemenliğine giren yörenin, 1514 yılında Çaldıran Savaşı'ndan sonra Osmanlı Devleti'nin sınırları içerisine girdiği bilinmektedir. Tanzimat hareketleri ile yapılan idari düzenleme sonucu olarak, 1879 yılında Hozat merkez olmak üzere Dersim vilayeti kurulunca buraya bağlanan Ovacık, 1886 yılında Mamuret'ül Aziz (Elazığ) vilayetine bağlanmıştır. 1908 yılında ilçe teşkilatı Yeşilyazı (Zeranik) bucağı merkezinde teşkilatlanmış, 1936 yılında Tunceli ili teşkil edilince bu ile bağlanmıştır. 1937 yılında ilçe teşkilatı, Yeşilyazı (Zeranik) bucağından kaldırılarak bugünkü ilçe merkezi olan Pulur Köyü üzerine Ovacık ilçesi olarak teşkil edilmiştir. Ovacık'ın bir diğer adı olan Pulur, Ermenicede *tepe*, *höyük* anlamına gelir. İlçenin yerli halkları Alevi inancına sahip çoğunlukla Zazalar ve az sayıda Kürtler'dir.

30 Mart 2014 yerel seçimlerinde Türkiye Komünist Partisi (TKP) Tunceli/Ovacık'da seçimleri kazanarak yakın tarihimizde yapılan seçimlerde bir ilki gerçekleştirerek ilk defa Komünist bir belediye örneğini bizlere göstermiştir. Belediye başkanı Fatih Mehmet Maçoğlu sıra dışı icraatleri ve farklı yönetim anlayışıyla bir anda kamuoyunun dikkatini çekmiştir.

Ovacık Belediyeciliğinin tipik özellikleri:

- Tarımsal üretim çalışmalarını desteklemek için ilçe köylerinde belediye başkanının da katılımıyla toplantılar organize edilmiştir.
- İlçeye bir kütüphane kurulmuştur.(Yönetmen Murat Saraçoğlu desteğiyle).
- Çocuk ve sokak tiyatroları düzenlenmiştir.
- Bursa'dan gönderilen fidanlar Ovacık halkına dağıtılmıştır.
- Kırk dönümlük araziye nohut ekilerek üretim çalışmalarına ağırlık verilmiştir.
- 22 Ağustos - 2 Eylül 2016 tarihleri arasında düzenlenen yaz okulu kapsamında çocuklarla çevre temalı çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda drama, resim, origami, şiir ve müzik gibi etkinlikler düzenlenmiştir.
- İlçede Behzat Firik Kültür Evi açılmıştır. Kültür Evi atölye çalışmaları kapsamında felsefe-sosyoloji atölyesi, güzel sanatlar atölyesi, edebiyat atölyesi gibi faaliyetlere yer verilmiştir.
- "Ovacık İçin Hayata Dokun" projesi düzenlenmiştir.
- 1. ve 2. Uluslararası Ovacık Sanat Günleri düzenlenmiştir.
- Yeni alınan belediye otobüsleri ile ücretsiz ulaşım hizmeti sunulmuştur.
- Ovacık Halk Meclisi toplantıları düzenlenmiştir. Toplantılarda ilçenin genel sorunları ve belediyenin üretime dair yaptığı tarım çalışmaları gündemi oluşturmuştur.

Katıldığı İklim Forumu etkinliğinde Ovacık Belediye Başkanı Fatih Mehmet Maçoğlu, komünist belediye olarak bilinen Ovacık'taki sosyal politikaları anlattı.

"İlçede kendi kendini yönetmek için halk meclisleri kurduk. İlk başta ne yapacağımızı tam bilmiyorduk. Fatsa ve Diyarbakır deneyimleri vardı ama çok gelişmemişti. Geniş tartışmalar ekleninde bütün halkın katılımıyla birçok toplantı yaptık. İlk alınan karar ulaşımın ücretsiz olmasıydı. Önce arabalara kumbara koyduk. Ancak bir kadın toplantıda başkası 10 lira atınca ben kendimi kötü hissediyorum' dedi. Sonra bu uygulamayı da kaldırdık. Karar alma mekanizmaları güçlendikçe yönetim kabiliyetleri geliyor. Toplantılar devam ettikçe, yapacağımız bazı uygulamaların yasalda yeri olmadığını gördük ancak bunu göze aldık. İlçede suyu bedava dağıtmak istedik. Ama yasal olmadığı için belediye meclisiyle beraber görevden alınma ihtimaline karşı çok cüzi bir miktara indirdik. Ancak kamu kurumlarının su ücretini de arttırdık. Üretimle ilgili ne yapabiliriz üzerine kafa yorduk. Hem toprağı hem iklimi inceledik. Patates, nohut ve fasulye için çalışmaya başladık. Patatesi tek başına kadın meclisleri yapıyor. Amacımız üretici ile tüketici arasındaki tefecileri çıkartmak ve sağlıklı gıda üretmekti. Sanayi olmadan üretimin yapılabildiğini gösterdik." Maçoğlu, iklim değişikliğinin bölgede ne kadar konuşulduğunun sorulması üzerine "İklim değişikliğinin bölgedeki etkilerini biz orman yangınları ve HES'ler olarak görüyoruz" dedi.

Mali şeffaflığın önemli bir örneği olarak tüm bilanço ve gelir tablolarının gerek internet ortamı üzerinden gerekse de belediye binasına asılan bez afişlerle kamuoyu ile paylaşılması şeffaf belediyecilik anlayışına bir örnek oluşturmuştur. Bu nedenle Uluslararası Şeffaflık Derneği tarafından verilen 2016 Şeffaflık Ödüllerinde Kurumsal Şeffaflık Ödülü Ovacık Belediyesi'ne verilmiştir. Ovacık Belediyesi "yönetime dair her konuya halkın doğrudan katılmasına olanak tanıyan örgütlenme biçimi, demokrasinin tüm dünyada hâkim olan şekilci uygulamasının çok ötesine geçerek katılımcılık, şeffaflık ve hesap verebilirliği yönetim anlayışının temel ilkeleri olarak belirlediği" gerekçesiyle ödül almaya hak kazanmıştır. (Uluslararası Şeffaflık Derneği, 2016).

5.DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Özetle, Avrupa'nın ortasında, krizin sarstığı İspanya'da Marinaleda gibi bir yerin olması mucize gibi bir şey. Kapitalizmin egemen olduğu bir ülkede yapılanlar az değil. Bu nedenle Marinaleda şu sıralar dünya basının da merak ettiği bir yer. Sürekli dünyanın değişik yerlerinden televizyon ekipleri, gazeteciler köyü ziyaret ederek haber yapıyorlar. Bu mucizenin sırrı ise hiç şüphesiz doğrudan taban demokrasisinde. Halkın katılımıyla alınan kararlar yine halk tarafından uygulanıyor. Kırmızı pazarlar, topluluk adına gönüllü çalışmaların yapıldığı günlerdir. Bu günlerde gönüllülük temelinde cadde temizlikleri, yol yapım-düzeltilme çalışmaları ve diğer benzer altyapı çalışmaları yürütülüyor. Asıl amaç, insanların sadece para için çalışmak zorunda olmadıklarını anlamalarını sağlamak ve bunun aynı zamanda topluluğun birlikte yaşamasını ve dayanışmasını güçlendiren bir pratik olduğunu ortaya koymak olarak vurgulanmaktadır.

Bu özelliklerin görülebileceği başka örnekleri görmekte mümkün. Marinaleda dışındaki arsa, kentleşmeye açık kamu arsası olarak ilan ediliyor, çünkü evin bir hak olduğu kabulü ön planda tutuluyor.

Böylece, toprak kendi evlerini almak isteyen gençlere veriliyor. Ayrıca, inşaat için gerekli ekipmanlar sağlanarak destek veriliyor. 100 metrekare alana sahip 300 üç odalı ev inşaatları örnekleri görmek mümkün.

Kasabada herhangi bir belediye polisinin olmadığı görülmekte ve Belediye Başkanı Gordillo'ya göre, belediye tarafından yapılan işler üzerinde anlaşmaya vardığı için kimsenin belediye mülküne zarar vermediğini söylemektedir. Belediye başkanı ve belediye meclisi üyeleri ücret almıyorlar ve belediye başkanı bir lise öğretmeni olarak maaşından geçimini sağlamaktadır. Üyelerden birinin bir eve ihtiyacı olduğunda isimleri, ev için arsa alacak insanların listesinin sonuna yazılmaktadır.

Yapmış olduğumuz derinlemesine mülakatlar ve izlenimler kamuoyuna yansıyan bu etkileri doğrulamakta ve kanıtlamaktadır.

"Komünist Başkan" olarak anılan Fatih Mehmet Maçoğlu, köylülerle birlikte 650 dönümlük hazine arazilerine nohut, fasulye mercimek ve patates ekıyor. Elde edilen gelire de ilçedeki yoksul ailelere yardım ediyor, 78 öğrenciye 200 lira burs sağlıyor. Maçoğlu önderliğinde Ovacık'ta başlayan tarımsal kalkınmaya son yıllarda bal üretimi de eklendi. Üretim kooperatifleşmeye dönüştü. Maçoğlu'na üretim için artık kendi ilçesi de yetmiyor. Belediye öncülüğünde başlayan kooperatifleşme süreci artık kendi başına bağımsız bir yönetim kurulu ile yönetilmektedir.

Ovacık Belediye Başkanı Fatih Mehmet Maçoğlu ile 22 Eylül 2017 Tarihinde yapmış olduğumuz mülakatta, içinde geldiği siyasi geleneğin 1970'lerden beri süregelen özellikle Kaypakaya geleneği, Deniz Gezmiş, Mahir Çayan geleneği olduğunu ve bu sosyalist geleneğin 1970'lerden bu yana, Dersim'deki siyasal anlayışı biraz daha örgütlü hale getirdiğini vurgulamıştır. Daha sonra Ovacık modeliyle de beraber bu biraz daha pekişerek Dersim halkının vicdanında yer edindiğini ve bu anlamıyla da Dersim'de aydınlara, bilime olan inanç bu süreçte kendilerinin burada iktidar olmasına büyük bir katkı sunduğunu vurgulamışlardır.

Seçimlerde diğer siyasi rakiplerinden farklı olarak, halkla buluşmanın, planlanan programları halka iyi anlatmanın önemi vurgularken, Ovacık Belediyesi'nin toplum tarafından bilinirliğinin de bu bağlamda etkili olduğunu belirttiler. Halka temas ettiklerinde kendilerine söyledikleri, "şeffaflıktan, halkla beraber yaşamak, kravat takıp bürokrat olmamak, halktan uzak durmamak" gibi söylemlerin etkili olduğunu, toplumun her şeyin farkında olduğundan dolayı dünü, bugünü ve yarını iyi gördüklerini belirttiler.

Ovacık'da neler yaptınız sorusuna ise, " Ovacık'ta yaptıklarımız hakkında yazdığımız çizdiklerimizle aslında dünyanın birçok yerinde ve Türkiye'de farkındalık yarattık. Biz Ovacık'ta üretim alanlarının genişlemesiyle köylünün, işçinin aslında doğaya geri dönmesi, kendi temel ihtiyaçlarıyla buluşması ve bu ihtiyaçlarını karşılayabilecek bir alanın üretime açılmasını sağladık... Toplum üzerinde bir kooperatif örgütlenme gelişti. Bu anlamda Ovacık aslında üretimle birlikte kooperatiflerin, halkın örgütlülük alanı oldu. Ovacık sosyalist bir anlayışı, özellikle şeffaf olabilme, sorgulanabilme, halkla iç içe olma, halkla birlikte yaşayabilme kültürünü geliştirdi. Birçok şeyin satılmadan, birçok şeyin mümkünse yoksula, ihtiyacı olana destek verilmesiyle aslında sınıfsız ve sınırsız bir dünya hedefinin küçücük de olsa bir destek kültürü gelişmeye başladı. Mesela belediyelere olan güven gelişti. Vatandaş bir sıkıntı yaşadığında, belediyenin küçük de olsa bir destek sunacağını biliyor. Ve bir de eğitim meselesi. Çocukların dışarıda okuması, bursların verilmesi, 150 çocuğa burs verilmesi, bilişim sınıfları kurularak bilimsel eğitime destek verilmesi, ekonomik sıkıntıları olan öğrencilere kitap, defter destekleri gibi şeyler. Ama bunları yaparken de insanların hakkının korunması, doğanın kirletilmemesi, ekolojik dengenin korunmasının göz önünde bulundurulması da bizim siyasetimizin bir parçası haline geldi." diye cevap verdi.

Yasal engellemeler ile karşılaşılıyor musunuz? Sorusuna ise Sayın Maçoğlu; yapmaya çalıştıkları tarımsal projeler ve belediye kararlarında yasal engellemelerin olduğunu belirtti. Aslında içinden geldikleri siyasal geleneğin özel mülkiyeti reddettiği ve daha çok kamusal alanı önemseydiğini vurgulasa da ellerinden geldiğince hizmet anlayışlarını yapmaya devam ettiklerini vurgulamışlardır. Kurulan kooperatif markası ile yetiştirdikleri ürünleri satmaya başladıklarını ve buradan sağlanan gelirin eşitlik düzleminde pay edildiğini belirtmişlerdir.

Yapılan halk toplantılarında, hesap verilebilirlik üzerine halkla beraber olduklarını ve geldikleri siyasal geleneğin üretken kadrolar yetiştirerek halka hizmet etmeyi amaçladığını vurgulamışlardır. Yıllık gider ve gelirler ile ilgili belli dönemlerde halka hesap verdiklerini ve kendi dillerinin net olduğunu ve şeffaf bir düzlemde sürekli halk ile paylaşımda bulduklarını belirtmişlerdir.

Miras paylaşımına yönelik sorularımıza ise Sayın Maçoğlu, erkek egemen algının artık yavaş yavaş kaybolduğunu ve hoşgörü ortamında kadının önceliğinin politikleşerek arttığını belirtmişlerdir.

Makam aracı kullanmadığını ve şehirdeki her vatandaşın kendi şahsi cep telefon numarasını bildiğini, diğer hizmetler için ise kendi özel aracını kullandığını belirtmişlerdir. Zorunlu durumlarda ihtiyaç ölçüsünde belediye kaynaklarının kullanıldığını belirtmişlerdir.

Çalışmamızda yapmış olduğumuz literatür ve yazın araştırmalarında ilgili belediyelerin yönetim anlayışları farklı ülkelerde ve farklı kesimlere, gerek dil gerekse ırk boyutunda farklılık gösterse de temelde bakış açılarının aynı olduğu ve dünya görüşlerini komün temelinde bir belediye anlayışı ile halka yansıttıkları görülmektedir. Kurulan halk meclisleri sayesinde, yaşanan ülkelerin anayasalarının izin verdiği ölçüde halk dolaylı da olsa yönetimde söz sahibi olduğunu ve iktisadi anlamda bir haksızlığa uğramadığı bilincine sahip bir şekilde yaşamaktadır.

KAYNAKÇA

- Cantzen, R. (2015). *Daha Az Devlet Daha Çok Toplum*. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
<https://www.birgun.net/haber/ovacik-ta-sosyal-belediyecilik-ornegi-gundemi-belirleyen-de-karari-alan-da-halk-260902>, Erişim Tarihi: 20.07.2019.
<https://tr-tr.facebook.com/tunceliovacik>
<https://twitter.com/ovacikbelediye>
- Kılavuz, F. ,Yüksel, C. (2017). Yerel Yönetimler Maliyesi Çerçevesinde Toplumcu Belediyecilik: Fatsa ve Ovacık Örneği. *Toplum ve Demokrasi*, 11 (23), Ocak-Haziran, s. 121-138.
- Marshall, G. (1999). *Sosyoloji Sözlüğü*. Çev: Osman Akınhay, Derya Kömürcü, Bilim ve Sanat Yayınları
- Metcalf, B.(1995). *From Utopian Dreaming to Communal Reality: Cooperative Lifestyles in Australia*. University of New South Wales Press.
- Oved, Y. (2013). *Globalization of Communes 1950-2010.*, New Brunswick, New Jersey: Transaction Publishers.
- Özdemir, Y. (2013). *Dünyanın Tek Komünist Köyü*. www.yenihayat.de, Erişim tarihi: 26-06-2019.
- Özyurt, C. (2007). Yirminci Yüzyıl Sosyolojisinde Kentsel Yaşam. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt 10, Sayı 18, ss.111-126
- Reuter, E. (1940). *Komün Bilgisi: Şehirciliğe Giriş*. Çev: Niyazi Çitakoğlu, Bekir Sıtkı Baykal, Yeni Cezaevi Matbaası.
- Şakacı, B. K. (2009). Unutulan Bir Sosyalist Deneyim: Paris Komünü. *Toplum ve Hekim Dergisi*, Cilt 24, Sayı 4-5, 2009, s.245-250
- Uluslararası Şeffaflık Derneği (2016). *2016 Şeffaflık Ödülleri Sahiplerini Buldu*. [<http://www.seffalik.org/2016-seffalik-odulleri-sahiplerini-buldu/>], e.t. 17.09.2018.
- Yıldırım, Y. (2008). Porto Alegre-Fatsa: Yerel Düzeyde "Demokrasiyi Demokratikleştirmek" Çabaları Üzerine Bir Karşılaştırma. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 63 (1), s. 273-287.
- Yönten, A., Şimşek, Ç. (2016). Türkiye'de Sosyal Belediyecilik Olgusunu Anlamak: Samsun Üzerine Bir İnceleme. *Strategic Public Management Journal (SPMJ)*, 3, s. 76-89.